

Románský sloh

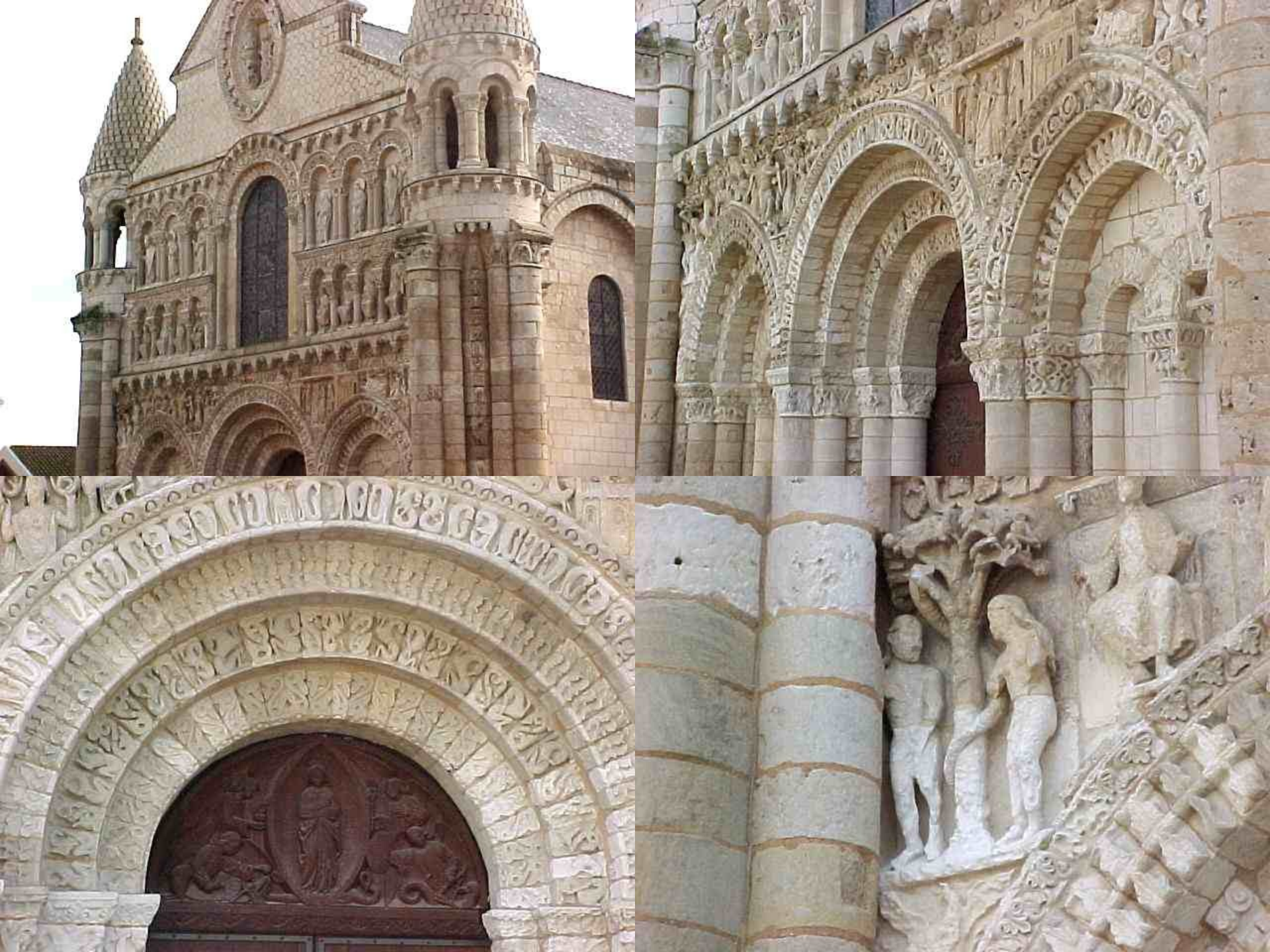
Charakteristika románského slohu

- První univerzální sloh křesťanské Evropy
- Odvozen od Roma – Řím
- Nejprve rozšířil v zemích, které patřily k zaniklému římskému impériu

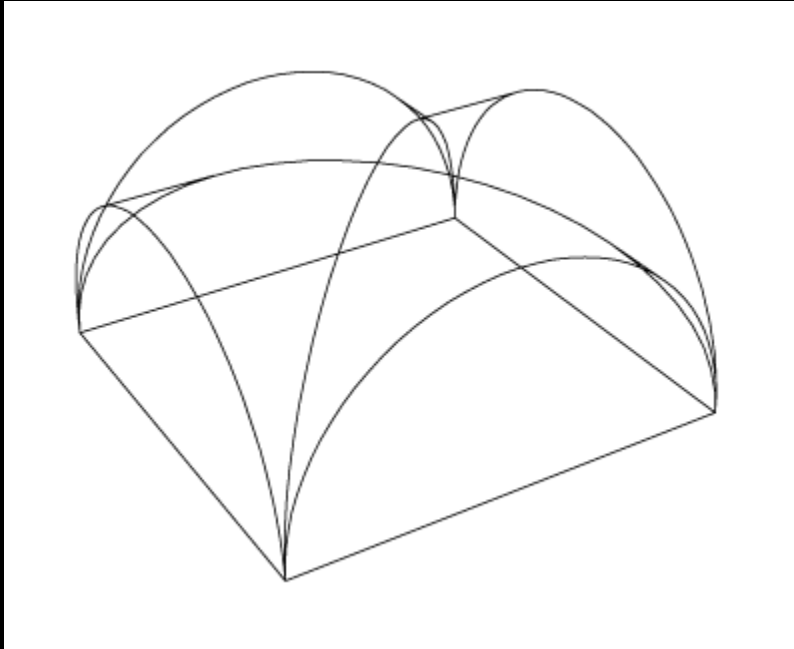
Znaky románského slohu

1. Opracované a vyspárované kvádry
2. Ústupkový portál kostela -symbol brány nebes
3. Valené klenby, později křížová klenba s masivními žebry
4. Vrtání a přesné ukládání kamenů
5. Masivní zdivo
6. Malá okna rozdělená sloupky
7. Rosety, lizény, obloučkový vlys

Křížová klenba – přechod ke gotice, obvykle bez žeber

Roseta a malá dělená okna

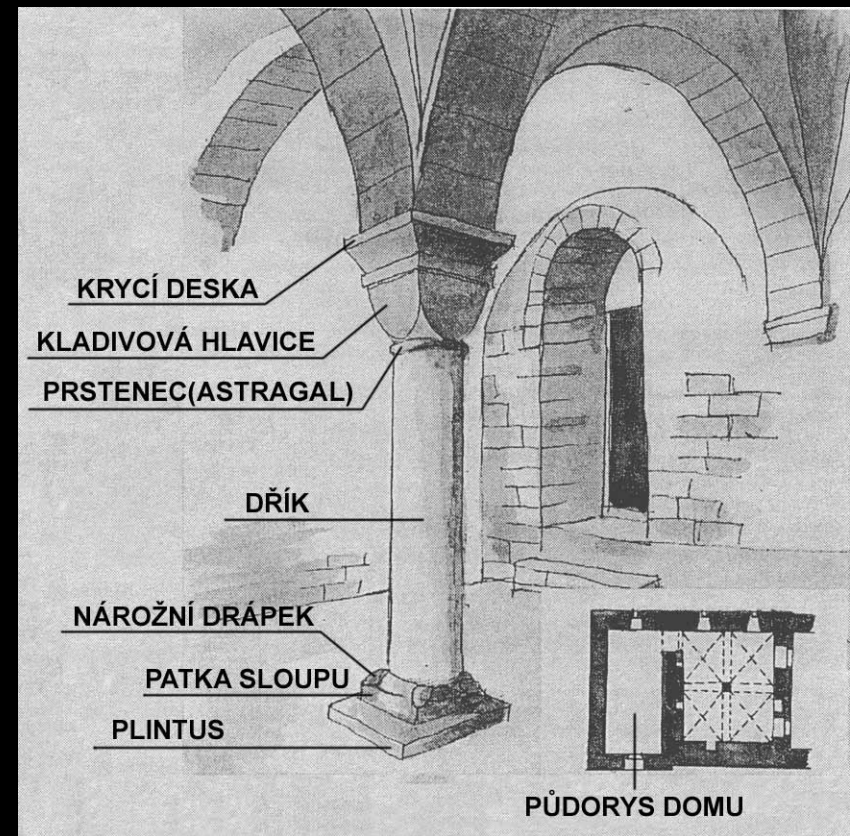

Lizéna, obloučkový vlys

Dekorativní prvky románské architektury

- Pilíře – masivní nosná zděná podpěra
- Sloupy – užší nosný prvek - zdobnější
- Hlavice – od prostých po hlavice s bohatým rostlinným dekorem nebo figurální motivy

Románské pilíře a sloupy

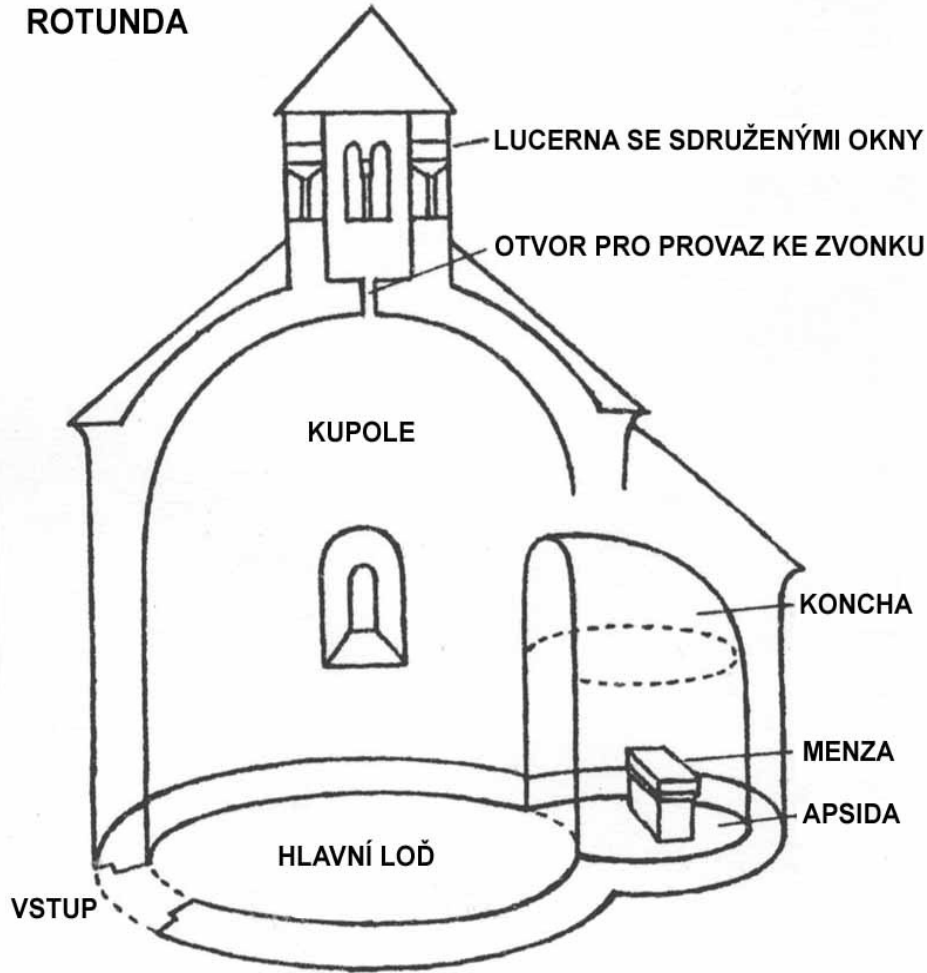

- *Monreale, Itálie,
hlavice sloupu*

Rotunda

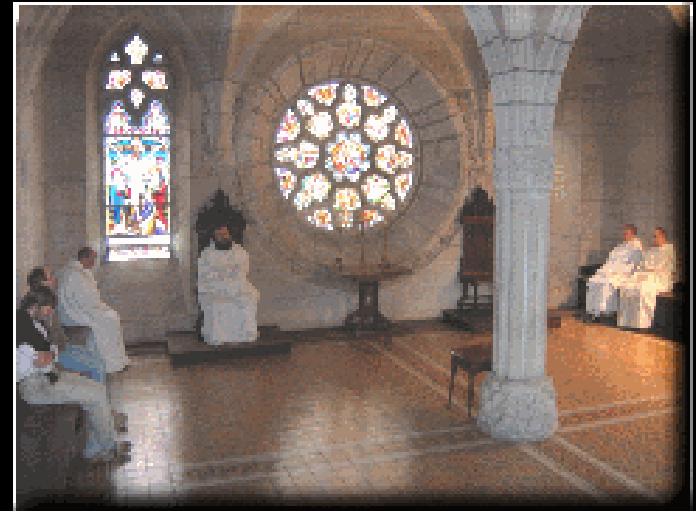
ROTUNDA

Rajský dvůr a ambit

refektář a kapitulní síň

Výzdoba Rotundy sv. Kateřiny a rotundy sv. Petra a sv. Pavla v Budeči

Gotické umění

Charakteristika pojmu

- Název odvozen od kmene „Gótů“ – barbarů
- **Gotika** plynule navazuje na románský sloh
- **Od druhé polovina 12. stol. až do 15 stol.**
- Centrální a západní Evropa

Gotické stavby

Prvky gotické architektury

- Filozofie směřování za Bohem - **vertikalismus**
- **Prosvětlení** a „odhmotnění“ staveb.
- Více oken a nosných sloupů zajišťovalo stabilitu
- Žebrová klenba –čtyřpaprsčitá
- Lomený oblouk = opěrný systém
- Ozdobné prvky – chrliče, věžičky, květiny, krabi atd.

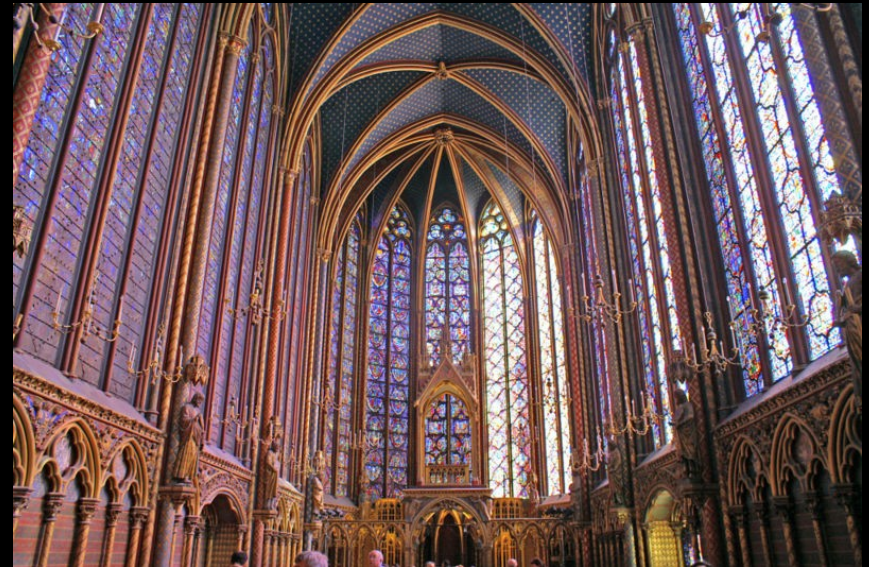
Chartres, Franice, katedrála

Zdobení a vnitřní opěrný systém

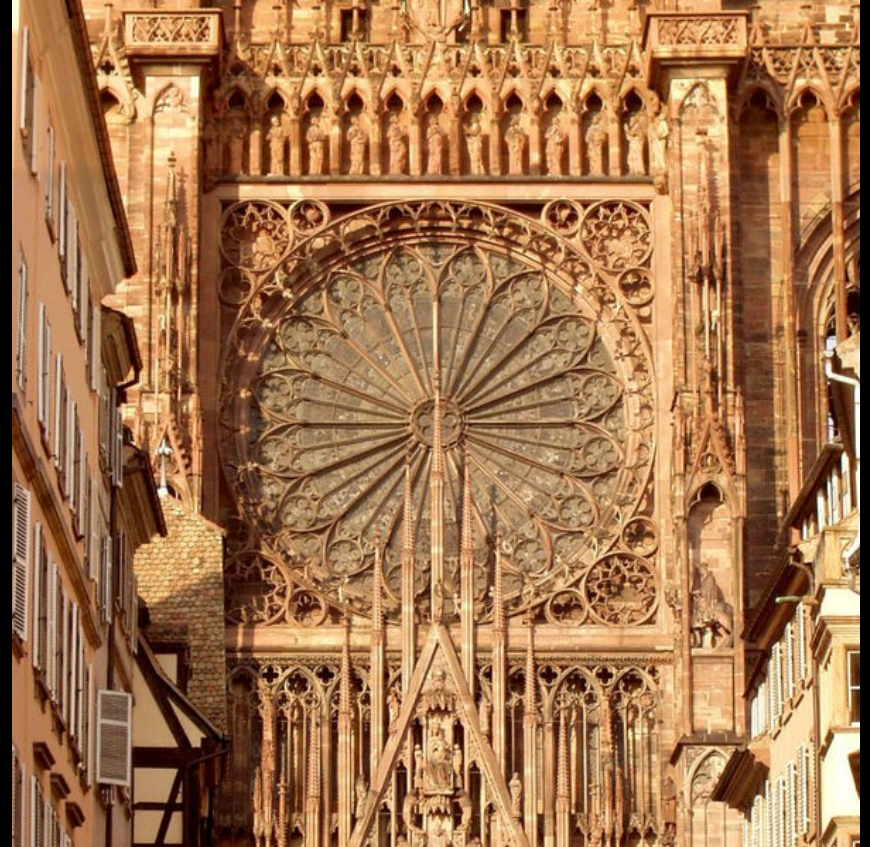
Vnitřní opěrný systém

- Váha přenesena na opěrný systém takže stavbu bylo možno odlehčit okny. Nejpokročilejším příkladem je soukromá královská kaple **Sainte Chapelle** v Paříži, která bývá nazývána „gotickým skleníkem“

Sainte Chapelle v Paříži

Rozeta

Hradní prvky

- V několika málo případech se před hrad, ale častěji před městské hradby vystavěl tzv. **barbakán** – předsunutý opevňovací článek před městskou nebo hradní branou válcovitého, polygonálního nebo podkovitého tvaru, navazující na bránu krčkem opatřeným *střílnami*

Barbakán, Krakov

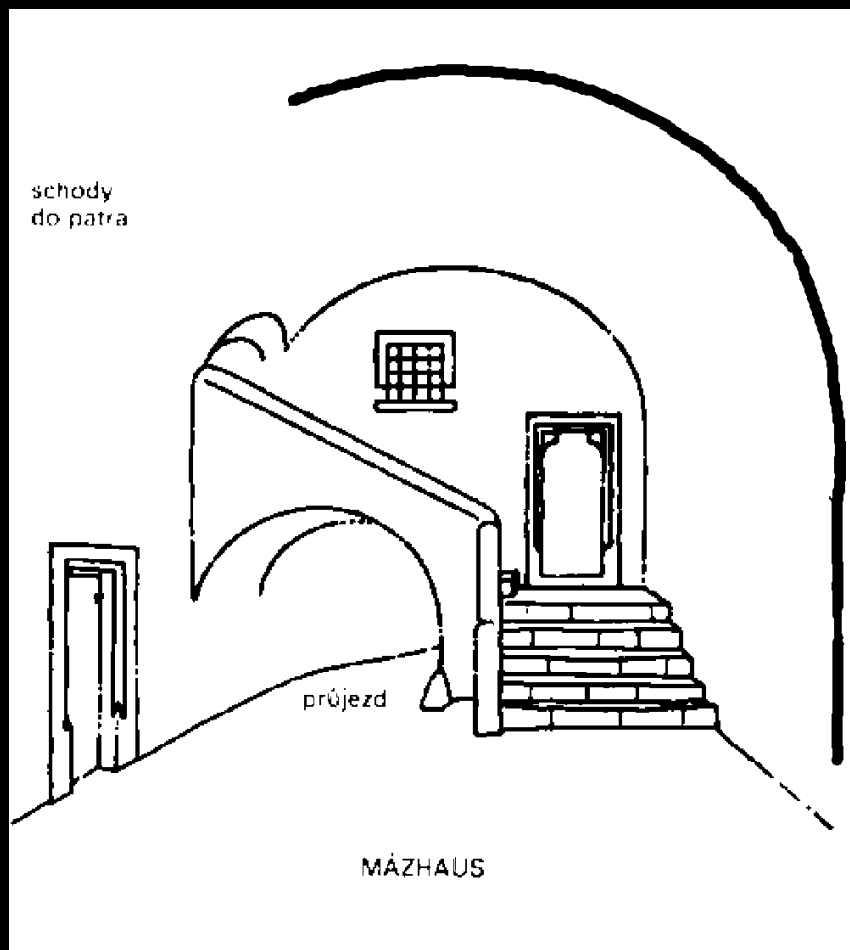

Měšťanský dům

- Mají nudlovitý tvar z důvodných odvodů v podobě zvýšených daní za každý dům resp. jeho délku směrem k náměstí
- Čím dále byly domy vzdáleny od náměstí tím byly prostší a jednodušší

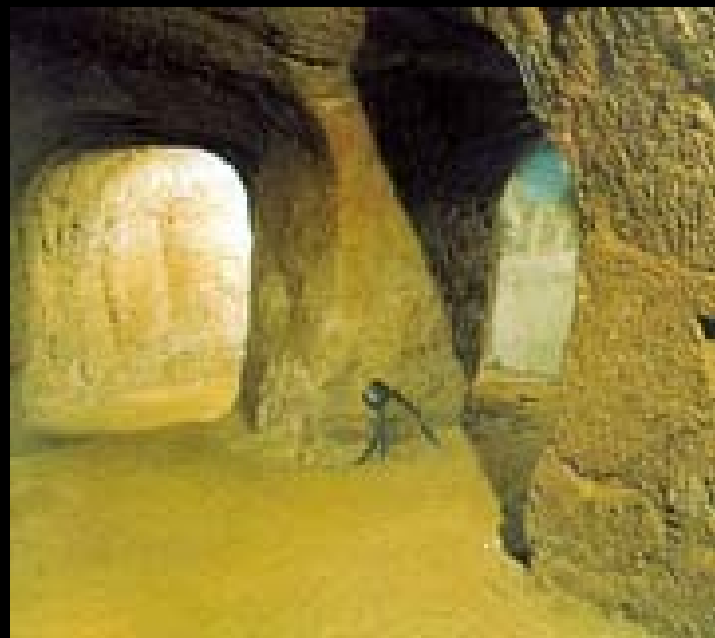

Mázhaus (Slavonice)

Měšťanský dům

- Sklepy byly v některých případech tesány i do větších hloubek a v podzemí se následně vytvořil labyrint chodeb, rozléhajících se pod městem – např. **Znojmo, Jihlava**

Gotická radnice

- Ke svolávání konšelů na radnici visíval na radničním průčelí zvonek
- Uvnitř radnice byla kromě zasedací místnosti též **šatlava, mučírna a kaple**

Gotická radnice, Brusel

Další městské stavby

- K vybavení města náležela dále škola, zbrojnice, solnice, slanečkárna a masné a chlebné krámy

Masné krámy, České Budějovice

Konkatedrála v Opavě

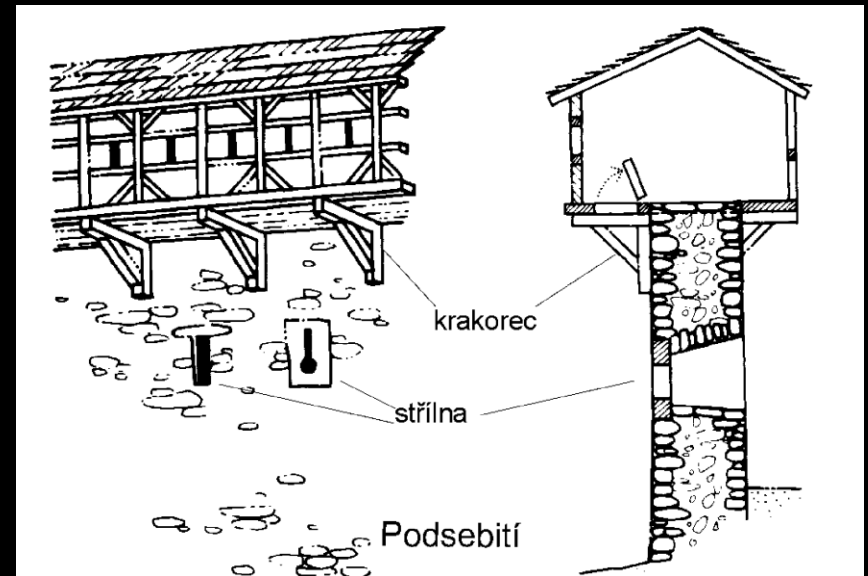
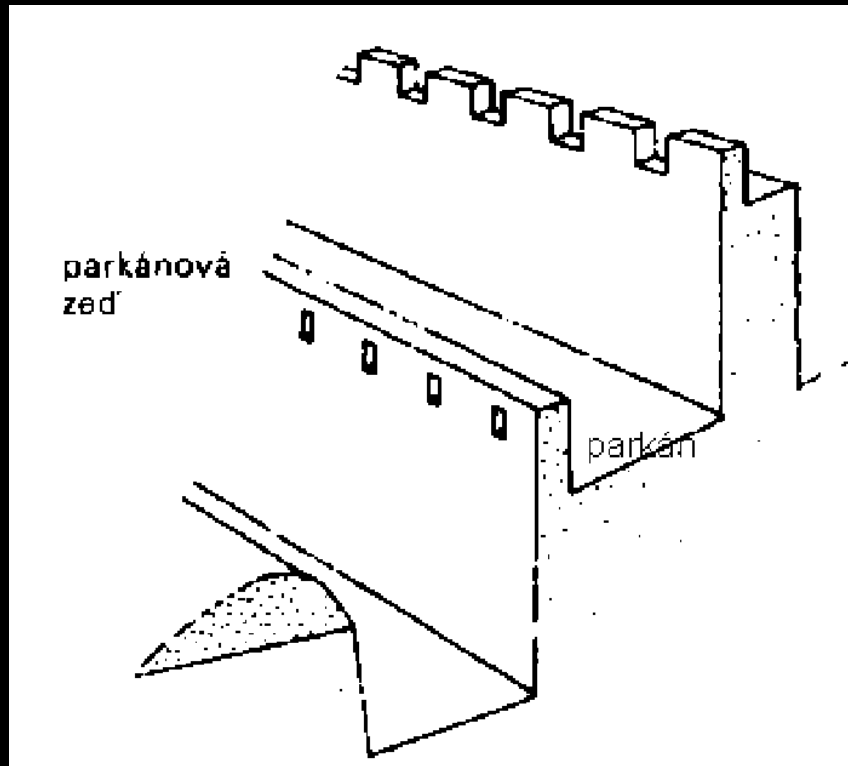
- Slezská cihlová gotika
- *Nanebevzetí Panny Marie*
- *Všechno je už jinak 😊*

Hradební brána, Žatec

Parkán, podsebití

Městské hradby

- Vjezd do města chránily věžovité brány, opatřené **padací mříží** nebo-li **hřebenem**
- Název brány podle směru – v Opavě Ratibořská, Hradecká nebo Jaktařská brána
- U brány se též vyskytoval padací most (někdy byly i dva – širší pro povozy a užší pro pěší)

Nové typy střílen – štěrbinové, klíčové

Katedrála

- Biskupské chrámy
- Nejtypičtější gotickou sakrální stavbou
- Využití všech gotických prvků architektury

Katedrála sv. Víta, Praha

Chartres, St. Dennis

Klášter Saint Michel

Stephansdom, Vídeň

- Gotické prvky
- Střecha zdobena cca. 250 000 glazovanými taškami
- Severní věž (zvon Pummerin – odlit z děl Turků – 1683 tzv. 2. obléhání Vídně)

Stephansdom, Vídeň

Znaky renesance

- Důraz na pozemský život je kontrastem ke Gotice
- Architektura se přizpůsobuje člověku a komfortu bydlení na úkor obranyschopnosti
- Přejít z hradů na zámky a měšťanské domy
- Inspirace antikou (např. sloupy)
- Arkády (oblouky nesené sloupy – viz. zámky)
- Sgrafita – vyškrabávaná omítka

Arkády

Sgrafita – figurální, ornamentální

Znaky renesance

- Atika – stěna vybíhající nad střešní konstrukci, lemující po obvodě střešní plochu či její část

Atika se zvoničkou, Sušice

Znaky renesance

- Bosáž: plastické orámování zdiva – v přízemí a nároží budov

Znaky renesance

- Balustráda – obvykle kuželková
- Nejčastěji na schodišti a zábradlí

Znaky renesance

- Kazetové nebo malované stropy v interiéru zámků

